

גליון תתקיה • ערש"ק פרשת צו

• שנת העשרים •

לקראת שבוע

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

משה דבינו – כהן גדול או זר?

איך מדליקים את האש ב"מזבח" שבאדם?

בדין הקטרת הלבנים ואמורים כל הלילה

פרשת פרה – אופן החינוך הראוי

אור
החסידות





מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מאיר יעקב זילברשטרום, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם טייטלבוים,
הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שווייכה



אופן החינוך הראוי לתורה ומצוות

**”גם כי יזקין לא יסור ממנה” –
חינוך שישפיע על כל ימי חייו**

בפרשת פרה מודגשת מעלתן של נשי ישראל:

רוב הקרבנות היו צריכים להיות ממין זכר דוקא, ואילו פרה אדומה - נקבה דוקא. ומבאר רש"י (חוקת יט, ב - (לאחרי פסוק כב)) את טעם הדבר .. "משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנה הצואה, כך תבוא פרה ותכפר על העגל".

...וזהו התוכן דפרה אדומה - כפרה על חטא העגל, שהוא השורש ומקור לכל החטאים (ראה סנהדרין קב, א. ובכ"מ), ובעיקר - שמכאן ולהבא נעשית כללות ההנהגה על פי הוראת התורה.

והנה, כדי לפעול שמכאן ולהבא לא יחטא עוד, ויתירה מזו: לפעול שלכתחילה לא יבוא לידי ענין של חטא - לזה דרוש כללות ענין החינוך, "חנוך לנער גו" גם כי יזקין לא יסור ממנה" (משלי כב, ו), היינו, שעל ידי החינוך המתאים ברוח התורה והיהדות, מבטיחים שבמשך כל ימי חייו תהי' הנהגתו על פי הוראת התורה, כך שמלכתחילה לא יבוא לידי ענין של חטא ח"ו.

ועל פי זה מובן הדיוק "תבוא אמו ותקנה" - שכן, ענין החינוך תלוי (בעיקר) ב"אם" דוקא (ראה של"ה שער האותיות דמ"ד ע"א), שלהיותה "עקרת-

הבית" הרי היא הקובעת ומנהיגה את האווירה בכל הבית, כך שבכחה וביכלתה לעצב את דמותם הרוחנית של הבנים והבנות, שכללות הנהגתם תהי' על פי הוראת התורה.

החינוך שומע הכל...

...וכמדובר כמה פעמים שענין החינוך מתחיל תיכף ומיד משעה שיוצא לאויר העולם, ולכן נהגו ישראל שתיכף ומיד כאשר התינוק יוצא לאויר העולם תולים מסביבו שמות קדושים כו', ומשתדלים שיראה ציורים של דברים טהורים בלבד (ראה התועודיות תשד"מ ח"א ע' 487 ואילך), וכמו כן נהגו נשים בישראל לשיר לילדים קטנים שיר שתוכנו "כי טוב סחרה מכל סחורה", ישנם אמנם צימוקים ושקדים אבל התורה היא הדבר הטוב ביותר, ועוד שירים כיוצא בזה - כי למרות שחושבים שהחינוך אינו מבין מאומה, ואינו יודע מהי "תורה", ומה הם - להבדיל - צימוקים ושקדים, הרי בפנימיותו שומע הוא את הכל, ולכן, כאשר מחזירים בו ענין זה בקטנותו, הרי זה מסייע שכאשר אביו יתחיל ללמדו תורה כשיגדל, יבקש מאביו שילמד עמו עוד יותר ועוד יותר (במקום לשחק במשחקים).

ולכן, בעמדתו בשבת פרשת פרה, שבה מודגשת מעלתן של נשי ישראל - ישנה נתינת כח מיוחדת להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל ענינים אלו.

(תורת כננים - התועודיות תשר"מ ח"ב ע' 1316 ואילך)

פתיחה

בעזרי"ת.

נהנו מתכבדים להגיש לפניכם את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליין תתקח) היו"ל לפרשת צו (פרשת פרה), ובו אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

◇ ◇ ◇

מדור "מקרא אני דורש" שבפתח הקובץ עוסק בשיטת רש"י על התורה אי משה הי' בגדר כהן גדול או זו, ויתרן הקושיא איך יתכן שלא לבש משה בגדי כהונה כששימש במקדש, ויבאר עיקר ענינו של משה רבינו בתור מוסר דבר ה' לישראל.

מדור "יינה של תורה" עוסק ב"אש תמיד" בעבודת השי"ת, ויבאר מדוע ציוותה התורה להבעיר על המזבח גם "אש מן ההדיוט", והדרך להחדיר נצחיות בעבודת האדם המוגבלת, והאופן שבו יזכה האדם להצלחה למעלה מדרך הטבע בעסקיו.

מדור "חידושי פוגיות" עוסק בפלוגתת רש"י והרמב"ם בהקטרת חלבים ואמורים כל הלילה, ויבאר דשי' רש"י להתיר כל הלילה משום דאין כח ביד חכמים לאסור היכא דמפורש בתורה להיתר, ועפ"ז יתקשה בשי' הרמב"ם, ויתרן שי' הרמב"ם ע"פ ב' גדרים באכילת מזבח.

בברכת שבתא טבא
מכון אור החסידות

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן שהופיעו במקורם, אלא עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים הושמט ריבוי השק"ט והמקורות שהופיעו במקורם, ויש להיפך, אשר במקור הדברים מופיעים בקיצור וכאן הורחבו ונתבאר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבירד הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

תוכן ענינים

מקרא אני דורש **ב**
משה – כהן גדול או ר?

מדוע כתב רש"י שמשה שימש בחלוק לבן ולא ששימש בכהונה גדולה? / איך יתכן שלא לבש משה בגדי כהונה כאשר שימש במקדש? / ביאור גדר כהונתו של משה רבינו לשיטת רש"י בפירושו על התורה

(ע"פ לקושי שחזת ח"ב עמ' 28 ואילך)

פנינים **ה**
מתי באות תיבות "זאת תורת" לרבות? (ע"פ לקושי שחזת ח"ז עמ' 42 ואילך)

הרמז בתורה לאיסור אכילת הקרבן אחר חצות (ע"פ לקושי שחזת ח"ז עמ' 37 ואילך)

יינה של תורה **ו**
"אש תמיד" בעבודת השי"ת

מדוע ציוותה התורה להבעיר על המזבח גם "אש מן ההדיוט"? / איך מחזירים נצחיות בעבודת האדם המוגבלת? / כיצד מדליקים את האש ב"מזבח" שבאדם? / ומה מביא הצלחה למעלה מדרך הטבע בעסקי האדם? מהות הדלקת "אש מן ההדיוט" בעבודת האדם

(ע"פ לקושי שחזת ח"א עמ' 218 ואילך)

פנינים **ט**
לקרב ולהעלות גם הפסולין (ע"פ לקושי שחזת ח"ז עמ' 48 ואילך)

הקומץ, השיריים והחמץ האסור – בעבודת ה' (ע"פ רשימות חזרת קרד)

חידושי סוגיות **י**
פלוטת רש"י והרמב"ם בהקטרת חלבים ואמורים כל הלילה
יבאר דשי' רש"י להתיר כל הלילה משום דאין כח ביד חכמים לאסור היכא דמפורש בתורה להיתר, ועפ"ז יתקשה בשי' הרמב"ם / יתרן שי' הרמב"ם ע"פ ב' גדרים באכילת מזבח

(ע"פ לקושי שחזת ח"ז ע' 948 ואילך. חדה ע' 439 ח"ג)

תורת חיים **יג**
נסיעה לחתונת הילדים

דרכי החסידות **יד**
"הוי מתחמם כנר ארץ של חכמים"

שיחות קודש **טז**
פרשת פרה – אופן החינוך הראוי לתורה ומצוות

צוות העריכה וההגהה:
הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי, הרב מאיר יעקב זילברשטרם,
הרב צבי הירש ולמנוב, הרב שלום חריטנוב, הרב מנחם טייטלבוים,
הרב אברהם מן, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

מכון 'אור החסידות', סניף ארץ הקודש ת.ד. 2033 כפר חב"ד,
Or Hachasidus - Head Office, 1469 President st. • 6084000
#BSMT, Brooklyn, NY 11213 - United States (718) 534 8673

להערות והארות:
טל' מערכת: 03-3745979 orhachasidut@gmail.com





משה – כהן גדול או זר?

מדוע כתב רש"י שמשה שימש בחלוק לבן ולא ששימש בכהונה גדולה? / איך יתכן שלא לבש משה בגדי כהונה כאשר שימש במקדש? / ביאור גדר כהונתו של משה רבינו לשיטת רש"י בפירושו על התורה



בפרשתנו מספר הכתוב על סדר שבעת ימי המילואים, שאז עשה משה את כל העבודות השייכות למזבח: "ויקח משה את הדם ויתן על קרנות המזבח סביב . . ויקח את כל החלב . . ויקטר משה המזבחה . . ויקח משה אותם מעל כפיהם ויקטר המזבחה על העולה מלואים הם לריח ניחוח אשה הוא לה" (ח, טו-כח).

ובתורת כהנים איתא בענין זה, שמשה עשה את כל העבודות משום שהי' אז כהן: "כל שבעת ימי המילואים הי' משה משמש בכהונה גדולה"; אך רש"י שינה וכתב: "משה שימש כֹּהֵן שבעת ימי המילואים בחֹזֶק לִבּוֹ" – ולא הזכיר את זה שמשה נחשב אז כהן (גדול).

ומזה משמע לכאורה, שלדעת רש"י בפירושו על התורה לא הי' בעבודת משה גדר "כהונה", וכל שימוש הי' בתור הוראת שעה בלבד – בתור שליח ה' לחנך את אהרן ובניו לעבודת המשכן.

ובאמת שכן מצינו כמעט מפורש בפירוש רש"י לקמן בפרשת אמור (כא, כב):

מדובר שם אודות זה שכהן בעל מום אינו ראוי להקריב קרבן, ואף על פי כן יכול הוא לאכול בקדשים: "לחם אלקיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל". ורש"י מפרש שבעל מום מותר לאכול הן בקדשי קדשים והן בקדשים קלים; ומבאר, שבזה שהוא יכול לאכול בקדשים קלים יש חידוש גדול אף יותר ממה שיכול לאכול קדשי קדשים, כי היתה סברא לומר ש"בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמצינו שהותרו זור, שאכל משה בשר המילואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן".

והיינו, שמה שמשה קיבל לאכילה את החזה של האיל שהוקרב בשבעת ימי המילואים – כמו שכתוב בפרשתנו (ח, כט): "ויקח משה את החזה . . מאיל המילואים למשה הי'

לקראת שבת

היו לפני ארבעים-חמישים שנה בסביבה חסידית בשצעדריין.

הדברים הנצחיים

הבל הבלים הכל הבל, כל הלהט והרדיפה אחר כסף וכבוד הינם באמת לא כלום ("גאר נישט מיט גאר נישט").

האדם מגיע ערום לעולם, ובעת היוולדו מכסים אותו בפיסת בד, וכאשר נפטר מן העולם הוא שוב ערום ומכסים אותו בפיסת בד.

הדברים הנצחיים – הם רק התורה והמצות, לימוד התורה, אמירת תהלים, עשיית מצוה בחיות, עשיית טובה ליהודי, אהבת ישראל, נתינת צדקה, שימוש בני תורה מתוך אהבה וכבוד, והחזקתם כפי האפשרי, אלו הדברים הנצחיים, שעבורם יש שכר הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

(תרגום מאגרות קודש ח"ו עמ' נג-ד)



הנודר כדפס
לעילוי נשמת
הרה"ח ר' שלמה
בן יעקב ע"ה
יאנג
נפ"ע כ"ז תשרי ה'תשפ"א
תנצ"ה

לקראת שבת

למנה" – מחשיב רש"י כהיתר אכילה למי שהוא "זר", ועד שמזה היינו למדים היתר לכהן בעל מום לאכול בקדשי קדשים; ומזה מבואר, שמה שימש משה בשבעת ימי המילואים לא הי' משום דין כהונה אלא "שימוש" בלבד, ולכן מה שאכל השר נחשב כזר האוכל.

ב. אלא שבפירוש רש"י בספר שמות – מצינו כמה פעמים משמעות הפוכה, שמשה כן נחשב "כהן", ולא רק בשבעת ימי המילואים (שאז עשה משה את כל העבודות כו') אלא גם לאחר מכן.

א) לגבי התנופה של המורם מאיל המילואים, שהשתתפו בהתנופה גם משה וגם אהרן ובניו – מפרש רש"י (תצוה כט, כד): "שניהם עסוקים בתנופה הבעלים והכהן. הא כיצד? כהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף; ובזה היו אהרן ובניו בעלים ומשה כהן".

ב) לגבי היום השמיני למילואים – מפרש רש"י: "יום שמיני למילואים הושזו כולם לכהונה. . . בו ביום קידש משה עמהם", והיינו: עם אהרן ובניו – ומזה משמע, שכהונת משה היתה שווה לכהונת אהרן גם ביום השמיני.

ג) בפ' שמות כתיב (ד, יד): "ויחר אף ה' במשה, ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי וגו'". ובפירוש רש"י:

"ויחר אף – רבי יהושע בן קרחה אומר: כל חרון אף שבתורה עושה רושם, וזה לא נאמר בו רושם, ולא מצינו שבא עונש על ידי אותו חרון. אמר לו רבי יוסי: אף בזו נאמר בו רושם – הלא אהרן אחיך הלוי, שהי' עתיד להיות לו ולא כהן, והכהונה הייתי אומר לצאת ממך; מעתה לא יהי' כן, אלא הוא יהי' כהן ואתה לו, שנאמר 'ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבת הלוי'".

וכד דייקת בלשון רש"י זה משמע, שמשה נשאר כהן כל ימיו. שהרי מסיים ומביא את הכתוב (דה"א כג, יד) "ומשה איש האלקים בניו יקראו על שבת הלוי" – והיינו, שה"רושם" הוא זה ש"בניו" נחשבים לעוים (ולא לכהנים), אך משה עצמו נשאר בכהונתו הראשונה כל ימי חייו (וכן פירש בהגהת חק נתן זכאים קב, א).

ומעתה י"ל, שזה שרש"י לא כתב (כלשון התורה כהנים) "כל שבעת ימי המילואים הי' משה משמש בכהונה גדולה" הוא (לא משום שלדעתו לא הי' משה "כהן", כנ"ל ס"א, אלא אדרבה –) משום שלדעתו זה שמשה נחשב "כהן גדול" אינו מוגבל לשבעת ימי המילואים לבדם אלא כן הי' עד סוף ימיו.

ג. אמנם מעתה צ"ב (אליבא דרש"י – בדרך הפשט):

(א) אם באמת נחשב משה ל"כהן גדול" – איך לא לבש בגדי כהונה, אלא שימש ב"חלוק לבן"? (ב) מהו שכתב רש"י בפ' אמור שקדשי קדשים "הותרו לו, שאכל משה בשר המילואים" – הרי שמשה נחשב כמו "זר" (כנ"ל ס"א)!

"הוי מתחמם כנגד אורן של חכמים"

האדם מגיע ערום לעולם, ובעת היוולדו מכסים אותו בפיסת בד, וכאשר נפטר מן העולם הוא שוב ערום ומכסים אותו בפיסת בד. הדברים הנצחיים – הם התורה והמצוות, לימוד התורה, אמירת תהלים, עשיית מצוה בחיות, עשיית טובה ליהודי, אהבת ישראל, נתינת צדקה, שימוש בני תורה מתוך אהבה וכבוד, והחזקתם כפי האפשרי, אלו הדברים הנצחיים, שעבורם יש שגר הן בעולם הזה והן בעולם הבא.



התורה היא המעיין מקור מים חיים היהודי האמיתי

רז"ל אמרו 'והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים' (פרקי אבות, פרק ב' משנה ו'), לומדי תורה ועוסקים בעבודה שבלב – כמאמר 'ואיזה היא עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה', אלו שמתפללים מתוך דביקות חסידית והתלהבות הלב – הם החכמים האמיתיים, ש'כנגד אורן' אפשר להתחמם וצריך להתחמם.

בזהר הקדוש (ח"א קלא, ב) ישנו ביטוי "כמה טיפשיין אינון בני נשא דלא משתדלן באורייתא" – כמה טיפשים האנשים שאינם מתמסרים לעסק התורה, שהרי התורה היא המעיין מקור מים חיים היהודי האמיתי, מעיין החיים.

אנשים טיפשים תרים אחר רפואות בהרים ובעמקים, מבזבזים הם השנים המעטות בדברים בטלים על הספסלים בפארקים, מחפשים אויר ויש להם אויר ותו לא, וכדברי הפייט: 'כאבק פורח וכרוח נושבת', שבעים-שמונים שנה מתבזבזים על רוח ועל אויר.

הרפואה האמיתית היא התורה, ללמוד בעצמו כמה ומה שמסוגל. ולהחזיק לומדי תורה בממונו ובגופו, בכסף ובטירחא, ובנפשו – להתחמם על יד אור התורה ועבודת תלמידי חכמים.

עליכם לדעת שזוהי זכות גדולה שהי' יתברך זיכה אתכם, שהנכם מתגוררים במונטריאול, בסביבה של תלמידי חכמים וחסידים, כפי ש – יבדלחט"א – אביכם וזקניכם החסידים ז"ל

וביאור הענין:

ענינו של משה הוא שעל ידו היא מסירת דבר ה' – התורה – לישראל, והוא תמיד מוכן לדיבור ה'. וכדברי רש"י בפ' בהעלותך (יב, ד): "יפה עשה משה שפירש מן האשה, מאחר שנגלית עליו שכינה תדיר ואין עת קבועה לדיבור"; ועוד כתב (שם ט, ז): "אשרי ילוד אשה שכך מובטח, שכך זמן שהי' רוצה הי' מדבר עם השכינה".

ומעתה מובן, שגם זה שמשה שימש במשכן בתור "כהן גדול", אינו ענין בפני עצמו, אלא חלק מענינו בתור מקבל התורה מהקב"ה.

דהנה, במשכן מצינו שני ענינים: ענין אחד במשכן הוא זה שהוא מקום עבודת הכהנים, וענין שני במשכן הוא שהוא "אהל מועד", מקום המיועד לדיבור הקב"ה אל משה, וכמו שכתוב "ונועדתי לך שם ודיברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל" (תרומה כה, כב);

ובכן, אצל משה הי' עיקר ענין המשכן זה שהוא מקום שבו הקב"ה מדבר אליו, דזהו ענינו של משה – שהוא מוכן תמיד לדיבור הקב"ה. וגם כאשר עסק משה בענינים של עבודה וכהונה שהיו במשכן, לא נפרד ממעלתו כמקבל דבר ה', ועבודתו ככהן אינה אלא פרט בתוך ענין כללי זה.

ולכן לא הוצרך משה ללבוש בגדי כהונה גם כשנכנס לצורך עבודה – כי כניסתו להמשכן שייכת היא תמיד לעיקר ענינו: שבמקום זה הקב"ה מדבר אליו, "ונועדתי לך שם" – והרי לענין זה אין צורך בבגדים מיוחדים, כשם שלפני הקמת המשכן, כשהקב"ה הי' מדבר אל משה באהל הפרטי של משה (ראה תשא לג, ז ואילך ובפרש"י), לא הוצרך משה לבגדים מיוחדים.

וזהו גם מה שהחשיב רש"י את מה שמשה אכל מבשר המילואים כאכילת זר – כי כיון שבעצם הי' משה "מחובר" כל הזמן לעיקר ענינו כמקבל דבר ה', וגם זה שעבד במשכן הי' כחלק מענין זה, לכן הרי הוא נחשב כמו "זר", כי הוא מובדל ולמעלה מענין הכהונה כמו שהיא ענין בפני עצמו.

ויש להאריך בכ"ז, ודו"ק.

העזרת חיים

מכתבי עצה והדרכה בעבודת השי"ת בחיי היום יום

נסיעה לחתונות הילדים

בטח יתן השי"ת עבור ההוצאות הקשורות בזה

קבלתי מכתבה מ... ונכון הדבר כפי שכותבת, שלהשתתף בחתונה של ילד זהו עונג גדול, והרי מצפים לזה שנים רבות, ולכן כתבתי במכתבי הקודם (לעיל), שכיון שזהו דבר ראוי, בטח יתן השי"ת עבור ההוצאות הקשורות בזה (ואם לא יסעו, כסף זה בין כה וכה לא יהי'. במלים אחרות: נוסעים על חשבון השי"ת ואין לזה שום קשר לחובות אחרים שיש לשלם או לסייע לילדים האחרים שיחיו), אך מאידך גיסא, להשתתף בשמחה אצל הילדים זו זכות גדולה, וזכות זו מרויחים על ידי אמונה ובטחון בהשי"ת, אך כפי שהנני רואה ממכתבה, ספק אצלי אם המצב הוא אכן כזה...

השי"ת יעזור ששניכם תהיו חזקים באמונה ובטחון כפי שראוי להיות בבית חסידי, והשי"ת יזכה אתכם בנחת חסידי מכל ילדיהם שיחיו בבריאות טובה.

(תרס"ט מש"ס, עמ' רב – אגרות קודש מתורגמות ח"ב עמ' 90-89)

מעות עבור הוצאות החתונה ניתנו מלמעלה

מאשר הנני קבלת מכתבו מ... ונהניתי לקרות בו שבדעתו לבוא לחתונת בנו הרה"ח כו"ש ש'.

ומה שכותב שקשה להסתדר מפני ריבוי ההוצאות, הנה מובן וגם בשכל אנושי שהכסף לעצמו אינו ענין כי אם בתור אמצעי למה שצריכים (או למה שחפצים), וכיון שהרצון להיות נוכח בהחתונה רצון טוב הוא על פי תורה ושולחן ערוך, הרי בטח יזמין לו השי"ת גם להוצאות הנסיעה, ובמילא עליו רק לבטל המחשבה שאם לא הי' נוסע היו נשארים מעות אלו בכיסו, ואין הדבר כן כיון שמלכתחלה ניתנו מלמעלה לתכלית מיוחדת זו...

(אגרות קודש ח"ח עמ' קו-ח)

עד בוקר".

ויסוד גדול לדבר, דהנה אשכחן במנחות עב. דאף שמצות ההקטרה כל הלילה כנ"ל מ"מ "שעתה" הוא ביום דוקא (ולהכי חביבה המצוה אז יותר כו' כמבואר שם, ועיי' בשו"ת אבנ"ז או"ח סי' כג), וכ"ה ברמב"ם הל' מעה"ק פ"ד ה"ג, והיינו דמעיקר דין התורה לכתחילה צריך להקטיר את החלבים והאברים ביום דוקא ולא בלילה, ושלא כפי הרגיל בדרך כלל שלא מצינו בדינים דאורייתא חילוק דלכתחילה ובדיעבד (עיי' מה שהאריך בזה בלקח טוב לר"י ענגעל כלל ה, ובאתון דאורייתא כלל יב, דרכי שלום אות ב ע"א (נדפס בשדי חמד הוצאת קה"ת). ועיי"ע לקו"ש חכ"ב בהר"א ואכ"מ). ולפי הנ"ל י"ל בפשטות הגדר כאן (דאכן אי"ז לכתחילה ודיעבד באותו ענין, כי אם), דענין הא', העבודה דהקטרת חלבים ואברים, הרי ככל עבודת המקדש צריכה להיות ביום דוקא, ומה דאמר רחמנא דיכול להקטירם גם "כל הלילה עד הבוקר" לא מייירי הכתוב אלא בנוגע לפרט הב', להשמר מן הלאו דנותר. וא"כ מובן שפיר הא דהראוי לכתחילה הוא לעשות עבודת ההקטרה ביום, כי אז דוקא מקיימים ב' פרטי החיוב דאכילת מזבח, ורק אם לא נעשה הדבר ביום, וזמן עבודת ההקטרה – הענין החיובי שבו – כבר עבר, עדיין בעי להקטירם במשך הלילה משום ענין הב', כדי שלא לעבור על הלאו דנותר.

ישוב יש ליישב היטב שיטת הרמב"ם כאן, די"ל דאיהו ס"ל (דלא כהט"ז ושאר פוסקים הנ"ל, אלא) דהא דאין כח ביד חכמים לאסור דבר שפירשה התורה

בפירוש להיתר אינו אלא כאשר הנדון הוא מצוה גמורה (כהנידון דהט"ז באו"ח סי' תקפח שם, דמייירי במצות תק"ש ומילה), היינו, שבמקום שאמרה התורה בפירוש ציווי שיש לעשות המצוה במקום זה, אין כח ביד חכמים לעקור זאת ולתקן שלא לעשותה (ובכה"ג דוקא הוכיחו אחרונים הנ"ל דהרמב"ם סבר נמי להאי כללא), וזאת בהתאם לטעמא דמילתא העולה מדברי הט"ז (ביו"ד שם ובחו"מ סי' ב) ביסוד חילוקו, שהוא כיון שתוקף תקנות חכמים (גם היכא דדינא דאורייתא לאו הכי) הוא מכח דברי התורה שיוסיפו חכמים על התורה ויעשו "משמרת למשמרת" (מו"ק ה, יבמות כא, ועיי' בערוך לנר סוכה מב:) וסייג לחזק חיובי מצותיה של תורה (עיי' שו"ת הרשב"א ח"ו סי' רנד ובחידושי לגדרים צ, מאירי יבמות קיב), ולהכי בודאי אין תוקף באיפכא – לעקור ולבטל חיוב מצוה המפורש בתורה.

ומעתה מתבאר היטב דשאני טובא היכא דאין זאת בגדר מצוה וחיוב מה"ת אלא היתר (כהנידון בט"ז ביו"ד סי' קיז שם, בדברי הרשות דמכירת דבר איסור לנכרי כו' שהתירה תורה להדיא ובאו חכמים ואסרו, עיי"ש), וכגון הכא דהדבר המפורש בתורה הוא רק מאי דהכתוב התיר לעשות את הדבר במשך כל הלילה (ורק דממילא נמצא מזה דבעינן להקטירם בלילה כדי לא לעבור על הלאו דנותר), אבל אין בזה מ"ע גמורה, שפיר סבר הרמב"ם דיש ביד חכמים לגזור שלא לעשותו אלא עד חצות.

מתי באים תיבות "זאת תורת" לרבות?

זאת תורת העולה ו'י. וזאת תורת המנחה
זאת תורת העולה ו'י – הרי כו' שכל תורה לרבות הוא בא, לומר
תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו. וזאת תורת
המנחה – תורה אחת לכלל, להטעין שכן ולבונה
(י, ב.ו. רש"י)

צריך ביאור: אם "תורת" בא להורות על ריבוי
- מדוע פירש רש"י את הריבוי רק בפסוקים "זאת
תורת העולה" ו"זאת תורת המנחה", ולא בפסוקים
שבהמשך הפרשה – "זאת תורת החטאת" (שם, יח),
"זאת תורת האשם" (י, א), "זאת תורת זבח השלמים"
(שם, יא)?

ויש לבאר:

לשיטת רש"י, הלשון "זאת תורת" בא לרבות רק
במקום שאי אפשר לפרשו כפשוטו – הקדמה כוללת
לדיני ענין קרבן פלוני.

ולכן פירש רש"י ש"תורת" באה לרבות רק בעולה
ובמנחה, שבהן אי אפשר לפרש "זאת תורת" כפשוטו,
שהרי רוב דיני קרבנות אלו נאמרו כבר בפרשת ויקרא,
ובפרשתנו לא ניתוספו אלא דינים מועטים, ולכן
בהכרח ש"כל תורה לרבות הוא בא".

משא"כ באשם ובשלמים (שהוא קרבן תודה
כמפורש בכתוב), שלא נאמרו דיניהם אלא בפרשתנו
- אין צורך לפרש ש"תורת" בא לרבות, שהרי אפשר
לפרש "זאת תורת" כפשוטו – הקדמה לדיני אשם
ושלמים.

ולגבי חטאת, שאף היא נאמרה בפרשת ויקרא, ואם
כן גם בה בהכרח לפרש "שכל תורה לרבות הוא בא"
- לא הוצרך רש"י לפרש מה בא לרבות, כי הדבר מובן
מפשט הכתוב שנאמר לאחריו – "במקום אשר תשחט
העולה תשחט החטאת לפני ה'" (י, יח), והוצרך הכתוב
לרבות שאפילו קרבן עולה ויורד, שפעמים שאין בו
שחיטה כלל (כשמביא עוף או מנחה), מכל מקום,
כשמביא קרבן בהמה – שחיתתו היא "במקום אשר
תשחט העולה".

פנינים
עיונים וביאורים

הרמז בתורה לאיסור אכילת הקרבן אחר חצות

ובשר זבח תורת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו
עד בוקר
לא יניח ממנו עד בוקר – אבל אוכל הוא כל הלילה. אם כן למה אמרו
עד חצות, כדי להרחיק האדם מן העבירה
(י, טו. רש"י)

צ"ע מדוע הביא רש"י דין אכילת בשר הזבח עד
חצות, והרי אין דרכו להביא בפירושו פרטי הלכות
ודינים, אלא לפרש את המקראות בלבד (ראה פירושו
לבראשית ג, ח. ובכ"מ).

ויש לומר שלדעת רש"י הפסוק עצמו מכריח דין
זה, ועם הדין מתפרש לשון הכתוב:

אם כוונת הכתוב היא ללמדנו שזמן אכילת הקרבן
הוא "עד בוקר" – הו"ל לפרש "ביום קרבנו יאכל עד
בוקר", ומזה שלא נאמר כן, אלא "ביום קרבנו יאכל"
סתם, ורק אח"כ נאמר "לא יניח ממנו עד בוקר" –
משמע שזמן האכילה אינו "עד בוקר", אלא מסתיים
איזה זמן לפני זה (ו"עד בוקר" קאי רק על איסור "לא
יניח ממנו"). ולאידך, מזה שלא נתפרש בכתוב סיום
זמן האכילה, אלא נאמר סתם "ביום קרבנו יאכל",
משמע שגם זמן האכילה נמשך כל היום והלילה,
עד הבוקר (כי בדרך הפשט "יום" כולל גם הלילה
שלאחריו).

ולכן מפרש רש"י שהכתוב משמיענו שני הדברים:
מעיקר הדין – "אוכל הוא כל הלילה", כפשט
הלשון "ביום קרבנו יאכל". אמנם, בדיוק לשון הכתוב,
שהזכיר להדיא לשון "עד בוקר" רק לגבי איסור "לא
יניח ממנו", ולא לגבי זמן האכילה – מרומז שיש
לעשות הפסק וריחוק בין הזמן של "יניח ממנו" לזמן
האכילה, ולכן "אמרו עד חצות", כי מכיון שהתורה
רומזת שצריכה להיות הרחקה בזמן האכילה, שיערו
חכמים שהכוונה היא "עד חצות".

ומוסיף ומבאר רש"י, דהא דשיעור זה לא נאמר
בפירוש, ורק נרמז בדיוק הלשון, הוא משום דאיסור
זה אינו מעיקר הדין, כי אם "כדי להרחיק את האדם
מן העבירה" בלבד. ונמצא, שלא בא רש"י ללמדנו דין
בלבד, אלא לפרש את לשון הכתוב, כי לדעתו רק כך
יתפרש לשון הכתוב כראוי.

הדבור מדפס
לעילוי נשמת
מרת ליילא נאן בת נישם
נלבית ערב יום הכיפורים
החשני
הנצחה



אש תמיד" בעבודת השי"ת

מדוע ציוותה התורה להבעיר על המזבח גם "אש מן ההדיוט"? / איך מחדירים נצחיות בעבודת האדם המוגבלת? / כיצד מדליקים את האש ב"מזבח" שבאדם? / ומה מכיח הצלחה למעלה מדרך הטבע בעסקי האדם?

מהות הדלקת "אש מן ההדיוט" בעבודת האדם



על המזבח במשכן ומקדש הייתה יוקדת אש תמיד, כפי שנצטוונו בפרשתנו (ו, 1) "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה". אש זו, לא הובערה בידי בשר ודם, אלא הייתה "יורדת מן השמים", ו"רבוזה כארי" על גבי המזבח (יומא כא, ב).

ובנוגע לאש תמיד זו, מצינו דבר תמוה:

אף על פי שהאש הייתה יורדת מן השמים, מכל מקום אמרו חז"ל (יומא שם) ש"מצוה להביא מן ההדיוט" – בני ישראל היו צריכים להדליק גם אש משלהם. ולכאורה, מדוע אי אפשר להסתפק באש היורדת מלמעלה, ויש צורך גם באש הנחותה שמבעירים בני ישראל בכוחות עצמם?

"באתערותא דלתתא – אתערותא דלעילא"

אודות המשמעות הרוחנית של הבאת "אש מן ההדיוט" איתא בשם הרב המגיד ממעזריטש (תורה זו הובאה בלוח "היום יום" כ אדר שני), ש"אש מן ההדיוט" רומזת על עבודת האדם לקונו. האדם מתעורר בעצמו ומתמסר לעבודת השי"ת, והוא מתעלה ומשיג השגות רוחניות לפי ערך עבודתו.

לעומת זאת, האש שמלמעלה רומזת על מה שהבורא ממשיך גילוי אורו ית' על האדם. המשכה זו אינה נמדדת לפי ערך עבודתו של האדם, אלא היא באה ממדרגות שאין האדם יכול להגיע אליהן כלל בכוח עצמו.

ואף על פי שהאש שמלמעלה, היינו המשכות האלוניות על האדם, אינן תוצאה מעבודת האדם אלא התעוררות עליונה, מכל מקום האש שמלמעלה באה דווקא לאחר הדלקת אש מן ההדיוט. והיינו, שהמשכות הרוחניות הגבוהות נמשכות על האדם דווקא לאחר שעבד את עבודתו בכוח עצמו כפי יכולתו, וכפי הכלל הידוע (ראה זהר ח"א עז, ב. פה, א) ש"באתערותא דלתתא – אתערותא דלעילא", תחילה מתעורר האדם ועובד בעצמו, ואז ממשיכים עליו מלמעלה המשכות קדושות הרבה יותר מכפי ערך עבודתו.

לקראת שבת

יא

הקרבנות במשמע חוץ מן השלמים שפירש בהם הכתוב [דנאכלים לשני ימים] ובכור ומעשר הדומים להם, רמב"ם הל' מעה"ק פ"י ה"ז. ובהך חיובא לאכול ביומו יש ב' גדרים: (א) זהו זמן קיום מצות עשה דאכילת הזבח, שהיא מצוה בפ"ע ותיקנו עליה ברכה ככל מ"ע, כמבואר במשנה ותוספתא סוף פסחים. (ב) אכילתם באותו היום היא פעולה המונעת איסור, דעי"ז נמנעים הכהנים מלעבור על הלאו דנותר (שלגביו נאמר בכתוב "עד בוקר").

והחילוק בין ב' הענינים הוא, דהמצוה החיובית דאכילת הזבח יש כמה תנאים היאך צריכה להתקיים, כגון הא דילפינן בזבחים צא. "למשחה – לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלין", והיינו כדתנן לעיל שם צ: דצ"ל צלוינ או שלוקין או מבושלין, ואסור לאכול הבשר חי (ובשור"ת חכם צבי סי' סב הוכיח מדברי רש"י ותוס' בבכורות כז. דדין זה הוא חיוב גמור), ובאם חסר אחד מן התנאים לא נתקיימה המצוה. משא"כ בזהירות מאיסור נותר הרי אין כל נפק"מ באיזה אופן נעשית האכילה, ובלבד שע"י אכילה זו לא ישאר מן הקרבן "נותר", ואפי' יאכלנו חי.

ומענה יש לומר, דכיון שהשוותה אכילת כהנים לאכילת מזבח, הרי כשם שב' גדרים אלו ישנם באכילת כהנים הוא הדין נמי באכילת מזבח, היינו דהקטרת חלבים ואברים ע"ג המזבח ביום ההקרבה עצמו כוללת ב' דברים: (א) אחת מעבודות הקרבן – העבודה דהקטרת חלבים ואברים ע"ג המזבח, והוא הענין החיובי שבאכילת מזבח. (ב) עי"ז נמנעת מציאות ה"נותר", ואין עוברין על הל"ת ד"ולא ילין חלב חגי

חכמים שלא לתקוע בר"ה שחל בשבת, דמ"מ לא גזרו כשחל בחול משום שמא יתקן כלי שיר כי "אין להם לגזור ולעקור לגמרי ד"ת שציוותה לתקוע ביום זה", וה"ה במילה שלא שייכא גזירה בשבת שמא יטלטלנו ברשות הרבים "דהתורה ריבתה בפירוש וביום השמיני, אפילו בשבת" (שבת קלב:), ועד"ז כתב ביו"ד ר"ס קיז שאין חכמים אוסרים דבר שהתירו מפורש בתורה במילי דרשות. ועיי"ע בשדי חמד כללים מערכת י' כלל יז-כז ובדרכי תשובה יו"ד שם), והרי הכא ההכשר דהקטר חלבים ואברים כל הלילה נאמר בפירוש בתורה, "כל הלילה עד הבוקר"; וכן כתיב בפ' משפטים "ולא ילין חלב חגי עד בוקר" (ובחינוך מצוה צ דה"ה בשאר אימורים מלבד החלב, ובשאר קרבנות מלבד חגי), ולהכי לא גזרו כאן חכמים.

ומענה יל"ע טובא בטעם הרמב"ם דנקיט שגזרו כאן חכמים, והרי כבר הוכיחו כמה אחרונים דאף הרמב"ם ס"ל להאי כללא דדבר המפורש להדיא בתורה אין כח ביד חכמים לעקרו (ראה כס"מ הל' מלכים פ"ג ה"ז, ובארוכה בשד"ח שם מדברי החת"ס וכו').

והנראה בזה בהקדים הא דזבחים יג: גבי האמור בפרשתנו "ואם האכל יאכל גו", "בשתי אכילות הכתוב מדבר, אחת אכילת אדם (חלק הכהנים באכילת הקרבן) ואחת אכילת מזבח" (החלק המוקטר ע"ג המזבח), ובגמרא התם ילפינן מינה, מדהוזכרו בהדדי, דהושוו דיני אכילה אחת לחברתה, עיי"ש.

והנה גם באכילת כהנים איכא מצוה שיאכלו חלקם ביומו ולא יותירו למחר, כמ"ש בפרשתנו "ביום קרבנו יאכל" ("כל



פלוגתת רש"י והרמב"ם בהקטרת חלבים ואמורים כל הלילה

יבאר רש"י להחזיר כל הלילה משום דאין כח ביד חכמים לאסור היבא דמפורש בתורה להיתר, ועפ"ז יתקשה בשי' הרמב"ם / יתרון שי' הרמב"ם ע"פ ב' גדרים באכילת מזבח



תנן במגילה כ: "כל הלילה כשר כו'
ולהקטר חלבים ואברים" (מותרי הקרבנות
שנזרק דמם ביום כדין), ובגמ' כא. ילפינן
לה מדכתיב בפרשתנו (גבי התמיד) "זאת
תורת העולה גו' על המזבח כל הלילה עד
הבוקר".

ובמתני' דריש ברכות: "הקטר חלבים
ואמורים מצותן עד שיעלה עמוד השחר
כו', א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי
להרחיק את האדם מן העבירה", ופרש"י
דאין כוונת הסיפא ד"אמרו חכמים עד
חצות" למימרא דגזרו אף בהקטר חלבים
ואברים גופא, אלא קאי רק על קריאת
שמע ואכילת קדשים דאמרי' ברישא
דמתני' התם דהוא עד חצות (היינו שפירוש
המשנה הוא דאף שבמילתא אחרינא –
הקטר חלבים ואמורים – לא גזרו, הכא

גזרו), ולדידיה הקטר חלבים ואמורים כשר
כל הלילה אף מדרבנן. אולם הרמב"ם נקט
להדיא דאף אהא קאי, כמ"ש בהל' מעשה
הקרבנות פ"ד ה"ב "אברי העולות מקטירין
אותן בלילה עד שיעלה עמוד השחר, וכדי
להרחיק מן הפשיעה אמרו חכמים שאין
מקטירין האמורים ואברי העולה אלא
עד חצות הלילה". ועיי' נמי לשונו בהל'
תמידין ומוספין פ"א ה"ו.

ובביאור טעם שי' רש"י אמאי הכא
לא גזרו (והרי טעמא חד הוא, להרחיק מן
העבירה), י"ל עפמ"ש כ כמה פוסקים דאף
דקיי"ל דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן
התורה (ראה יבמות פט: ואילך, תוד"ה וחזתם
ברכות טז. ועוד) שאני דבר שהיתרו מפורש
בתורה דאז אין חכמים גוזרים בו איסור
(ראה ט"ז או"ח סו"ס תקפח גבי גזירת

מדוע פורק המשכן בכל יום מימי המילואים?

ומעתה יש להבין בפנימיות העניינים מהי מהותה של האש הבאה מן השמים, ומדוע נשגבה מעלתה כל כך עד שאין לקבלה אלא אם סיים האדם את עריכת "אש מן ההדיוט" בשלמות, וגם מהי הדרך בה יבעיר האדם את ה"אש" שמלמטה שתוקד תמיד על המזבח, בכדי שיהי' ראוי ומוכן לקבל אש מלמעלה.

ביאור העניין:

כל יצור נברא, גשמי או רוחני, הוא מוגבל. נבראים גשמיים מוגבלים בהגבלות הזמן והמקום, וגם כל מעשיהם מוגבלים כמותם. הנבראים הרוחניים מוגבלים אף הם בהגבלות שונות, כל אחד לפי דרגתו ומעלתו.

לעומת זאת, הבורא ית' אינו מוגבל בשום הגבלה, והוא נעלה מכל הגדרות הגשמיות והרוחניות. הוא ית' נצחי לעולם ועד, ובכוחו לפעול פעולות נצחיות.

ואם כן הרי ככל שיעבוד האדם עבודתו בכל כוחו, עדיין תהי' פעולת עבודתו מוגבלת ולא יהי' לה קיום נצחי. ואם רוצה האדם שפעולת עבודתו תהא נצחית וקיימת לעד, זקוק הוא להמשכה והארה מאת הבורא, שיתמוך בפעולותיו ויעניק להן קיום נצחי, וזהו עניין "אש מלמעלה" שהוא סיוע ונתינת כח מלמעלה, שתהי' עבודת האדם נצחית וקיימת לעד.

הענקת הנצחיות על ידי "אש מלמעלה" דווקא, מתבטאת גם בסיפור הקמת המשכן:

במשך כל שבעת ימי המילואים, הנה בכל יום ויום "העמידו משה למשכן, ושמש בו, ופרקו" (רש"י שמיני ט, כג), וזאת משום שלמעשה האדם מצד עצמו לא יכול להיות קיום תמידי, ורק ביום השמיני כאשר ירדה אש מלמעלה, אזי הוקם המשכן ולא פרקוהו, כי לאש שמלמעלה, שבאה מאת הבורא ית', יש נצחיות והיא פועלת נצחיות גם במעשי האדם ועבודתו.

איך ממשיכים נצחיות במעשי האדם?

והנה, בנוגע להמשכת האש שמלמעלה, מצינו דבר מופלא:

נתבאר למעלה ש"אש מלמעלה" היא המשכה מאת הבורא אשר אינו מוגבל בשום גדר וממנו בלבד הנצחיות, ואם כן, מובן שאין באפשרות האדם להגיע לדרגה גבוהה כזו, אלא זוהי המשכה שממשיך הבורא בטובו ובחסדו, שלא כתוצאה מעבודת האדם.

ומכל מקום, מצינו שהאש שמלמעלה יורדת רק לאחר שמביא האדם "אש מן ההדיוט" ומגיע לשלמות העבודה המוגבלת בכוח עצמו.

כי זהו רצון הבורא ית"ש: תחילה ישלים האדם את עבודתו, ויעשה את כל אשר ביכולתו, אף שהיא יכולת מוגבלת, בבחינת "אש מן ההדיוט", ורק אז יקבל את ההמשכה הנעלית של "אש מלמעלה", שעל ידה תהי' עבודתו נצחית ובלתי מוגבלת.

ודבר זה נרמז גם בלשון הכתוב "אש תמיד תוקד", שתיבת תמיד כוללת בתוכה שני קצוות:

מחד, "תמיד" הוא כינוי לדבר נצחי הקיים בתמידות, ומאידך הרי התמידיות שייכת רק בדברים המוגבלים בגדר זמן ששייך לומר עליהם שקיומם תמידי, ואילו עניינים אשר אינם בגדר

זמן כלל גם אין שייך לכנותם בתואר "תמיד", כי אינם שייכים להגבלת הזמן או לשלילתו. ונמצא שתיבת "תמיד" מורה על נצחיות שנמשכה בדבר שמצד עצמו הוא מוגבל.

וזהו מה שמרמז הכתוב, שכאשר האדם המוגבל מבצע את עבודתו המוגבלת, כפי השלמות שיכול להגיע אליה, הרי ממשיך לו הקב"ה אש מלמעלה ומכניס את הנצחיות בעבודתו המוגבלת, ונמצא שנעשה דבר והיפוכו שה"זמן" נעשה "נצחי", בבחינת "תמיד".

הביטוי המעשי של ה"תמידיות" בעבודת היהודי הוא, שהיהודי עובד את עבודתו בדברים הגשמיים ובגדרי הטבע, ותוך כדי כך רואה הוא בעבודתו הצלחה למעלה מן הטבע לגמרי, וזאת, מחמת שנמשכת לו אש מלמעלה, שלגביה אין גדרי והגבלות הטבע.

להבעיר אש של חיות בג' קווי העבודה

ויש לו לאדם ללמוד מכך הוראה חשובה בעבודת הבורא ית"ש:

כל יהודי ויהודי הוא משכן ומקדש לו ית', כפי שדרשו חז"ל על הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם": לא נאמר "ושכנתי בתוכם" בלשון יחיד, כי אם "ושכנתי בתוכם" בלשון רבים, וזאת משום שהשכינה שורה "בתוך כל אחד ואחד מישראל" (תרומה כה, ח. וראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד).

בנין המשכן הפרטי שבתוך היהודי, שמביא את השראת השכינה, הוא על ידי לימוד התורה וקיום מצוותיה. אך זאת צריך האדם ליתן אל ליבו, שהשראת השכינה במשכן תלוי בכך שמביאים תחילה "אש מן ההדיוט". כל פעולותיו של היהודי בלימוד התורה וקיום מצוותיה, צריכים ללהוט ולבעור באש של חיות וחיוניות.

יכול להיות יהודי שלומד תורה ומקיים מצוות ועושה את כל עבודת המשכן שבנפש האדם, אך משום שחסרה בעבודתו ה"אש", אין השכינה שורה בו. ועד שיכול להיות במצב ש"לא נתכפר עוון העגל", והיינו שיש עדיין רושם לעניינים של היפך הקדושה רח"ל.

ו"אש" זו עלי' להתבטא בכל שלושת ה"עמודים" של עבודת השם, שהם תורה, עבודה וגמילות חסדים:

העתים הקבועים לתורה צריכים להיות עיקר היום ומשפיעים על כולו, וגם הלימוד עצמו צריך להיות בחיות, באופן ש"כל עצמותי תאמרנה" (תהלים לה, י), "ערוכה ברמ"ח אברים" (עירובין שם. וראה תניא פל"ז בתחלתו).

עבודת התפילה, אסור שתהי' באופן של "קבע" (אבות פ"ב מ"ג), שמתפלל בכל יום כי רגיל כן, ללא שימת לב, אלא "רחמים ותחנונים לפני המקום", בהרגש של חיות והתלהבות.

וגם את המצוות, ששייכות לעמוד של "גמילות חסדים", צריך לקיים מתוך רגש, ברצון ובחיות, וממילא מהדרים בקיומן, כי ההידור נובע מהחיות שבקיום המצווה.

וכאשר ישנה בשלמות האש שמלמטה, שלמות העבודה שיכול להגיע אליה בכוח עצמו, הרי נמשכת גם האש מן השמים, שהשכינה שורה בתורתו ועבודתו ובכל מעשי ידיו.

והשראת השכינה היא גם בענייני הגשמיים, עד שגם כאשר עוסק בעבודתו ובענייני בדרכי הטבע, רואה הוא את ברכת ה' בהצלחה שלמעלה מהטבע.

לקרב ולהעלות גם הפסולין

זאת תורת העולה

זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר - הרי הענין הזה בא בו לומר תורה אחת לכל העולים, ואפי' פסולין, שאם עלו לא ירדו (ו, ב. רש"י)

יש לומר הרמז בזה:

כאשר האדם עוסק בקירוב אחינו בני ישראל לתורה ומצוות, הרי הוא נתקל לפעמים ביהודים שנראים בחיצוניותם כ"פסולין" רח"ל, שאינם ראויים לעלות על גבי מזבח עבודת הבורא.

ולזה מלמדנו רש"י "תורת אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו": גם יהודים אלו יש לקרב, ולהעלותם למזבח, עד שלא ירדו ממנו עוד.

ועי' זוכה האדם לעלי' גדולה בעבודתו שלו, כמרומו בלשון הכתוב "כל הלילה עד הבוקר" - עלי' שבכחה לעבור את כל העלם הגלות, עד ל"בוקר" הגאולה העתידה.

הקומץ, השיריים והחמץ האסור - בעבודת ה'

והנותרת ממנה יאכלו אהרן ובניו מצות תאכל

במקום קדוש כחצר אהל מועד יאכלוה. לא

תאפה חמץ חלקם וע'

לא תאפה חמץ חלקם - אף השיריים אסורים בחמץ

(ו, ט - י. רש"י)

יש לבאר ענין זה בעבודת האדם לקונו.

הקומץ, הקרב על המזבח - רומז לזמן התפילה ולימוד התורה, המוקדש כולו לקב"ה; והשיריים ("הנותרת"), הנאכלים לכהנים - רומזים לזמן שבו האדם עוסק בענייני העוה"ז.

וכשם שבקרבן מנחה, "הנותרת" נחשבת אף היא לחלק מהמנחה, והקומץ מקדש - כן הוא בעבודת ה', שזמן התפילה והתורה מקדש את כל היום כולו.

אך התנאי לזה הוא - "לא תאפה חמץ חלקם", "אף השיריים אסורים בחמץ": גם בשעה שהאדם עוסק בענייני העולם, עליו להזהר שלא לעשות זאת מתוך גאווה, כחמץ התופח ומתנשא, בבחינת "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (עקב ח, יז), אלא "מצות תאכל", מתוך ענווה ושפלות, כמצה שאינה תופחת ואינה מתנשאת.